

Homeopatie: léčba nebo okultismus?

V poslední době se alternativní medicína stala hitem, něčím, co je moderní, pokrokové, co je zkrátka „in“. Znovu se otevírá prostor pro duchovno, preferuje se návrat k přírodě a naopak někdy až iracionálně je odmítána klasická medicína. Ale může křesťan přijímat duchovno bez rozlišování? Písmo nám říká: „*Všecko zkoumejte, dobrého se držte, zlého se chraňte v každé podobě*“ (1Tes 5,21-22). Církevní dokument primárně nasměrovaný proti New Age - „Ježíš Kristus nositel živé vody“ odsuzuje mimo jiné i homeopatii.¹ Zkusme se podívat na kořeny, z nichž tato metoda vychází, a na jakých principech staví.

Za zakladatele homeopatie je považován Samuel Christian Friedrich Hahnemann (1755-1843), přestože o principu podobnosti mluvil již Hippokrates v 5. stol. př. n. l. a nepatrnými dávkami léčiv léčil i Paracelsus v 16. stol. Hahnemann měl od počátku sklon k okultismu a v jeho díle převládly vitalistické a mystické koncepce o chronických chorobách a o duchovní podstatě účinku léčiv. Nemoc chápal jako narušení duchovní životní síly – dynamis, která řídí člověka. Cílem homeopatické léčby je pak duchovní ovlivnění této životní síly, která následně uzdraví hmotné tělo. Podle něj všechny příčiny nemoci mají duchovní povahu.²

Hahnemann v roce 1777 vstoupil do zednářské lóže „Svatý Ondřej s třemi kachnami“ v městečku Hermannstadt, později v roce 1821 se stal členem lóže „Minerva se třemi palmami“.³ Svou disertační práci napsal pod vedením svobodného zednáře Prof. Schrebera, který byl příznivcem Mesmera - vynálezce tzv. živočišného magnetismu. Hahnemann nazýval homeopatii „božím zjevením, spásnou pravdou“, napsal, že kdo jí používá, přímo navazuje na božství, na stvořitele světa.⁴ Homeopatii mu prý zjevil samotný bůh, kterého nazýval „Velkým duchem“, který je uctíván všemi obyvateli všech slunečních systémů.⁵

Hahnemann byl velmi konfliktní, excentrický člověk, který stále vymýšlel a měnil své názory, ideje i teorie. Postupem času se jeho charakter změnil k horšímu natolik, že ztratil všechny své přátele, a podepsal se i na jeho dětech. Všechny prožily tragický a nešťastný život. Samotné jeho manželství skončilo rozvodem, dvě jeho dcery byly záhadně zavražděny a třetí dcera zemřela ve 30 letech, jeho jediný syn Frederick opustil svou ženu a syna a už se k nim nikdy nevrátil.⁶ Hahnemann byl znám svým odmítavým postojem k současné medicíně, podle něj by ji homeopatie měla zcela potlačit. Odmítal propojení homeopatie s klasickou medicínou, jako se to děje dnes, podle něj je to velká zrada vůči božské homeopatii.⁷ Vyžadoval naprostou poslušnost, podle něj: „Ten, kdo nejde přesně v mých stopách a uchýlí se byť jen o šířku stébla vlevo nebo vpravo, je zrádcem a nechci s ním mít nic společného.“⁸ Jeho vzorem byl východní učitel Konfucius, kterého označuje jako „dobrodince lidstva“, který ukázal cestu k moudrosti a k bohu. Ježíše Krista nenáviděl a považoval ho za blouznivce, jeho spásné působení označil za bajku a pověru. Rovněž Hahnemannův životopisec se zmiňuje o jeho otevřené nenávisti vůči Kristu.⁹ Bible říká: „*Špatný strom nemůže nést dobré ovoce*“ (Mt 7,18).

Homeopatie vznikla spojením řeckého **homoios** = podobný a **pathos** = choroba. Je postavena na 4 základních principech:

- ❖ princip podobnosti - similia similibus curentur,
- ❖ princip nekonečně malých dávek (infinitesimální dávky),
- ❖ princip potenciace (1:100 centezimální – CH, 1:10 decimální – D, 1:100 korsakovské -K),
- ❖ princip dynamizace – protřepávání.

¹ Papežská rada pro kulturu, Papežská rada pro mezináboženský dialog: Ježíš Kristus, nositel živé vody, ČBK: Praha, 2003, s. 20.

² HEŘT JIŘÍ a kol.: Homeopatie, clusterová medicína a antroposofická medicína, Lidové noviny: Praha, 1997, s. 244-245, 256.

³ PICARD P.: Homeopatický rádce pro farmaceuty, Vodnář a Rhodos: Praha, 1992, s. 22.

⁴ HAHNEMANN S.: Organon racionální léčby, Alternativa: Praha, 1993, s. 9-10.

⁵ RÝC M., BOEHM S.: Úvod do homeopatie, Vodnář: Praha, 1991, s. 11.

⁶ MEZZETTI TARCISIO: L'Omeopatia: vera medicina o innucuo placebo?, in <http://christusveritas.altervista.org>.

⁷ HAHNEMANN S.: opak. cit., s. 92.

⁸ HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 60.

⁹ PFEIFER S.: Gesundheit um jeden Preis, Basel, 1980, s. 78.

- **Princip podobnosti – similia similibus curentur** spočívá v přesvědčení, že látka, která u zdravého jedince vyvolá určité příznaky, je schopná léčit nemocného, který tyto příznaky má. Podá se taková látka, jejíž „obraz“, popsáný v homeopatickém lékopise, je nejpodobnější „obrazu“ choroby.¹⁰ Látka, která tedy v malé dávce léčí nemoc, vyvolává v silné dávce u zdravého jedince citlivého vůči této látce příznaky nemoci, tj. soubor symptomů podobajících se této nemoci.¹¹
- **Princip nekonečně malých (infinitesimálních) dávek** říká, že s klesající dávkou látky vzrůstá její léčebný účinek. Je tomu tak proto, že za účinek léku není zodpovědný obsah látky, ale přítomnost nehmotné duchovní esence.
- **Princip potence** navazuje na princip nekonečně malých dávek a spočívá v kaskádovitém ředění látky při přípravě homeopatického preparátu. Látka se ředí obvykle vodou v poměru 1:100 nebo v poměru 1:10.
- **Princip dynamizace** spočívá v protřepávání homeopatika v průběhu jeho přípravy po každém ředění. Tímto protřepáváním se léčivé esenci dodává potřebná energie.

Homeopatie má ještě řadu dalších zákonů:

- ❖ Léčit se má individuálně nebo podle konstitučních typů. „Konstituční lék“ je lék, který se získá porovnáním souboru subjektivních příznaků s tzv. „obrazem léku“ zjištěným zkoušením u zdravých osob.
- ❖ Choroby se nesmějí potlačovat.
- ❖ Zákon laterality: jiné léky se aplikují na orgán levostranný, jiné na pravostranný.
- ❖ Dávat se má jen jeden lék v jednom čase.
- ❖ Hahnemann věřil, že energie ruky, která se při tření nebo ředění spotřebovává, přechází do léku a propůjčuje mu sílu, kterou dříve neměl, tím jej potencuje (oduševňuje). Tajuplným způsobem se tak energie přenáší z osoby výrobce do homeopatického léku a vzniká pouto mezi homeopatem a jeho pacientem nezbytné pro účinnost tohoto léku.¹²

Celá homeopatie vznikla na základě Hahnemannových pokusů věnovaných studiu účinnosti různých léků. Mezi jinými zkoušel na sobě i účinek kůry z chinovníku, která byla v té době používána jako lék proti malárii. S překvapením na sobě pozoroval příznaky horečky podobné příznakům malárie a mylně z toho vyvodil základní princip homeopatie s obecnou platností - léčení podobného podobným (similia similibus curentur). Nemoci se mají léčit takovým lékem, který u zdravého člověka vyvolává podobné příznaky jako choroba. Problém byl v tom, že chinin obsažený v kůře chinovníku působí jako buněčný jed a způsobuje prudké snížení teploty organismu a následnou třesavku. V té době ještě nebyl znám teploměr a Hahnemann tedy chybně zaměnil projev zimnice za horečku.¹³ Samotná zahraniční homeopatická literatura přiznává, že i mnohá jiná Hahnemannova pozorování jsou zcela nespolehlivá.¹⁴ Také dnes, když homeopaté provádějí zkoušení homeopatik na dobrovolnících, mnohdy popisují zcela jiné symptomy než ty, které jsou zaznamenány v homeopatické literatuře, a naopak i důležité symptomy tam často zcela chybí.¹⁵

Při zkoušení jednotlivých preparátů došel Hahnemann k závěru, že jejich léčebný efekt je tím větší, čím větší bylo jejich zředění. Vysvětloval si to tím, že lék obsahuje léčivou duchovní esenci potlačenou hmotou. Tato esence se může uvolnit teprve po odstranění hmoty ředěním. Čím větší je ředění, tím větší je účinek. Tak se zrodil druhý, opět mylný princip homeopatie, princip minimálních dávek tzv. infinitesimálního ředění. Ten ovšem odporuje všem dnešním poznatkům z chemie a farmakologie, které tvrdí, že účinek s ředěním zákonitě klesá a je výsledkem vzájemné interakce mezi látkou a danými receptory.

¹⁰ HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 22, 54.

¹¹ PICARD P.: opak. cit., s. 21.

¹² HAHNEMANN S.: opak. cit., § 8.

¹³ PETRÁSEK MARTIN: Homeopatie in www.SISYFOS.cz, 1998.

¹⁴ BRITISH HOMEOPATHIC JOURNAL, July 1995, Vol 84, s. 129-130.

¹⁵ PUDIL P.: Drosera aneb další setkání ve Zdislavicích, Homeopatie č.9, 1996, s. 16.

Základními surovinami pro přípravu homeopatik jsou rostliny, minerály a živočichové. Zvláštní skupinu pak tvoří léky vzniklé zpracováním energií, tzv. „imponderabilia“. Příkladem takového léku je např. „sol“, který vznikl několikanásobným vystavením misky s vodou a lihem neapolskému slunci a následnou potenciací. Následky úpalu prý po něm rychle mizí a navíc osoby přecitlivělé na slunce tuto citlivost ztrácejí. Stejným způsobem byl vyroben lék v Austrálii přímo pod ozónovou dírou za účelem ochrany vůči škodlivým UV paprskům.¹⁶

Homeopatie využívá rovněž těžké kovy jako je rtuť, známý kumulativní jed, který se z organismu vylučuje jen velmi pozvolna a obtížně, většina se ho koncentruje v ledvinách a v menší míře i v játrech a slezině, v ledvinách může setrvat až desítky let. Mezi další suroviny patří olovo, antimon, bismut, jedovatý kancerogen arsen či prudce jedovaté sloučeniny jako jsou HgCl_2 , $\text{Hg}(\text{CN})_2$ a další. Zajímavé jsou látky na podporu nejrůznějších ideologií: např. v Hitlerově Německu byl plošně podáván homeopaticky potencovaný roztok připravený z popele vnitřních orgánů mladých Židů za účelem rozšíření antisemitismu, či v koncentračních táborech Paladium Sequinum, které mělo vyvolat sterilitu žen.¹⁷

Světová zdravotnická organizace (WHO) upozorňuje, že některé homeopatické přípravky mají překročené povolené limity obsahu těžkých kovů (farmakologicky aktivní jsou některé látky do potence D6 a chemicky lze látky detekovat někdy až k potenci D12).¹⁸

Homeopaté tvrdí, že užívání homeopatik nezpůsobuje žádné nežádoucí účinky. Ovšem toto tvrzení nemají ničím podložené, naopak jsou známy případy vážného poškození zdraví (alergické reakce, otravy rtutí u dětí léčených homeopatickými preparáty pro opruzení, změna psychiky, vnímání a chování člověka, poruchy menstruačního cyklu, poruchy spánku trvající déle než týden). Mnohé preparáty jsou na bázi alkoholu a jsou bez obav podávány kojencům, jiné obsahují laktózu, po níž jsou známy i případy úmrtí u alergiků. Všechny tyto případy jsou zdokumentovány a koncentrovány v centru WHO pro sledování nežádoucích účinků se sídlem ve švédské Uppsale (WHO Uppsala Monitoring Centre).¹⁹

MUDr. Taylor Kent přiznává: „Všechny homeopatické léky působí především na vůli a vědomí. Některé působí na obojí, postupně zasahují lidské volní a rozumové schopnosti, dále působí na tkáň, funkce a pocity. Např. Aurum (zlato) má nejvíce zasahovat city. Nejsilnějším citem je láska člověka k životu, zlato prý působí tak silně, že tuto lásku ničí a člověk nakonec může spáchat i sebevraždu. Argentum (stříbro) má ničit vnímání do té míry, že člověk přestává racionálně myslet, jeho paměť vypovídá funkci. Tak je tomu s každou homeopatickou látkou. Nejprve zasahuje lidskou mysl a později zasahuje celý organismus!“²⁰

WHO vyslovila důrazné varování, aby se homeopatické přípravky nepoužívaly u závažných onemocnění jako je tuberkulóza, dětská úplavice, malárie, rakovina či AIDS, kde jsou zcela neúčinná a zbytečně tak lidé umírají. Někteří experti k těmto nemocem přiřazují i chřipku.²¹

Zajímavé je, že všechny přípravky, které mají být používány jako léčiva v zemích EU, musí projít tzv. registračním řízením, jehož součástí je důkaz kvality, bezpečnosti a účinnosti. Homeopatické přípravky jsou v ČR registrovány podle zákona č. 378/2007 sb. o léčivech, ve znění pozdějších předpisů a dle evropských směrnic (článek 14 směrnice 2001/83/ES) tzv. zjednodušeným postupem registrace, kdy není vyžadováno klinické hodnocení přípravku (kontrola účinnosti) a tudíž není ani možné schválit jejich doporučené indikace. V příbalovém letáku se tedy dočteme: „Používejte dle rady odborníka na homeopatii!“ Ovšem homeopaticky může léčit kdokoli bez jakéhokoli vzdělání či specializace. V registračních protokolech čteme: „Obsah účinné látky nebyl stanoven.“²² Naopak v zemích, kde by homeopatické přípravky při registrační proceduře musely svoji účinnost prokázat (např. v Norsku), není registrovaný ani jeden z těchto přípravků. V Německu si homeopaté vynutili ještě jednu výjimku ze zákona, a to, že podle nich je homeopatie natolik specifickou metodou léčby, že její údajnou klinickou účinnost smí posuzovat jenom oni.

¹⁶ ČEHOVSKÝ JIŘÍ: Homeopatie - víc než léčba, Alternativa: Praha, 1994, s. 47.

¹⁷ HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 228.

¹⁸ www.who.com

¹⁹ Nežádoucí účinky léčiv: in Folia homeopathica, č. 1., 1993.

²⁰ KENT J.T.: Přednášky o homeopatické léčbě, Alternativa: Praha, 1994, s. 59.

²¹ www..who.com

²² Zákon č. 378/2007 sb., O léčivech in: www.sbirka.cz.

Směrnice 2001/83/ES uvádí: „S ohledem na zvláštní vlastnosti homeopatických přípravků, jako je velmi nízký obsah účinných složek a obtížnost použití konvenčních statistických metod při klinickém hodnocení, je žádoucí stanovit zvláštní zjednodušený registrační postup pro ty homeopatické přípravky, které jsou uváděny na trh bez léčebných indikací a v lékové formě a v dávkování, které pro pacienta nepřestávají riziko.“²³

Jak je možné, že lékaři používají homeopatii, ačkoli je v rozporu s tzv. „Etickým kodexem lékaře“? V něm čteme: „Lékař v rámci své odborné způsobilosti a kompetence svobodně volí a provádí ty preventivní, diagnostické a léčebné úkony, které odpovídají současnému stavu lékařské vědy a které pro nemocného považuje za nejvýhodnější.“²⁴ Základní principy Hahnemannova učení jsou neměnné už 200 let a zdaleka neodpovídají současnému stavu lékařské vědy.²⁵ Edzard Ernst je prvním profesorem alternativní medicíny ve Velké Británii, působící na oddělení komplementární medicíny na Exeterské univerzitě. Ačkoliv svoji kariéru začínal jako homeopat, po podrobných analýzách a po provedení vlastních studií dospěl k jednoznačnému závěru, že homeopatie je jen placebo.²⁶ Ernst na sebe upoutal pozornost mimo jiné i tím, že v roce 2008 jako bývalý homeopat společně se spisovatelem Simonem Singhem veřejně nabídli 10 000 liber tomu, kdo v řádně uspořádané klinické studii dokáže, že homeopatie funguje.²⁷ Do dnes neexistuje jediná metodicky správně provedená klinická studie, která by potvrdila její účinnost. Podle Ernsta homeopatie v žádném případě neodpovídá poznatkům současné vědy.

Homeopatie je jistě velkým zdrojem příjmu velkých farmaceutických firem (prodeje společnosti Boiron za 1Q roku 2011 činí 520 386 000 eur), otázkou však zůstává, co homeopatie sleduje více, zdraví lidí či jejich peníze?²⁸ Prof. Ing. Zahradník uvádí: „V celosvětovém měřítku jsou v této hře miliardy dolarů. Útočit proti homeopatii je podobně naivní jako chtít zaútočit na automobilový průmysl. Ale je důležité, aby lidé věděli, jak absurdního podvodu jsou obětmi. Největší škodu však utrpěli na duši! Stali se otroky temných sil.“²⁹ V ČR nejsou homeopatika hrazeny ze státního zdravotního pojištění a musí je tedy plně hradit pacient, což je nepochybně velkou úsporou pro všechny lékaře.

Ministerstvo zdravotnictví požádalo Českou lékařskou společnost Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP) o stanovisko k homeopatii. Předsednictvo ČLS JEP se na své 11. schůzi dne 21. prosince 2005 rozhodlo, že prof. Blahoš sepíše odmítavé stanovisko s tím, že homeopatické diagnostické a léčebné metody předsednictvo považuje za nevědecké, jež nejsou založeny na důkazech.³⁰ Na první schůzi předsednictva 25. ledna 2006 prof. Blahoš informoval předsednictvo, že se ČLS JEP bude distancovat od případných článků o homeopatii ve Zdravotnických novinách.³¹ Později byla sekce homeopatů z ČLS JEP vyloučena.

Krajský soud v Brně potvrdil 27.7.2011 desetiměsíční podmíněný trest pro lékařku Janu Šteclovou za to, že léčila pacientku dlouhodobě pouze homeopatiky. Šteclová léčila v letech 1999 až 2006 své pacientce onemocnění štítné žlázy pouze homeopatiky a nekontrolovala změny jejího zdravotního stavu. Podle nálezu soudu se stav pacientky zhoršil natolik, že při následné hospitalizaci zemřela. Šteclová se hájila mimo jiné tím, že postupovala v souladu s přáním pacientky a změnu terapie jí navrhovala. Dále tvrdila, že pitva provedená po smrti pacientky prokázala, že štítná žláza byla v pořádku. Lékařce byl vyměřen mírný trest právě proto, že pacientka s léčbou homeopatiky souhlasila a tím se na své léčbě podílela.³²

Sisyfos považuje všechny účinky homeopatických preparátů za placebo efekt.³³ Soukromé osoby, vědci a lékaři (např. Donald Driscoll, advokát ze Severní Kalifornie a onkolog Wallace Sampson) vedou soudní spory s výrobcí a distributory homeopatických léků s tvrzením, že homeopatické produkty jsou vnucované v rozporu se zákonem o ochraně spotřebitelů, poukazují na neférové obchodní praktiky a

²³ Směrnice 2001/83/ES in: www.sukl.cz.

²⁴ ETICKÝ KODEX LÉKAŘE: §2, odst. 1., in www.lkcr.cz.

²⁵ HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 54-55.

²⁶ HAPLOVÁ LUDMILA: Homeopatie: chytrý trik?, *Reflex*, Vol. 4., 2004.

²⁷ HOMEOPATHY: in www.wikipedia.com.

²⁸ www.boiron.com.

²⁹ www.sisyfos.cz.

³⁰ Zápis ze zasedání předsednictva ČLS JEP ze dne 21.12.2005 Různé/7.

³¹ Zápis ze zasedání předsednictva ČLS JEP ze dne 25.1.2006 Různé/3.

³² NĚMEC JAN: Soud - Pacientka zemřela kvůli chybě lékařky, in: *Medical Tribune*, 28.7.2011.

³³ HEŘT JIŘÍ a kol.: Homeopatie, in: www.sisyfos.cz

zavádějící reklamu.³⁴ Heřtův Skeptický výkladový slovník označuje homeopatii za absurdní výmysl, který dnes nemá žádné opodstatnění, a o jejích principech říká, že jsou v příkrém rozporu s tzv. přírodními zákony i s vědeckými poznatky, které lze snadno vyvrátit věcnými i logickými argumenty.³⁵

Homeopatie se však nezastavuje pouze u léčení, nýbrž činí si nárok na celého člověka, stává se novým náboženstvím. Známy český homeopat Čehovský otevřeně píše: „Domnívám se, že právě religiózní podstata homeopatie je nejlepší zárukou toho, že se tato metoda bude dál šířit a zlepšovat život stále většího množství lidí.“³⁶ Představitelé současné „homeopatické vědy“ berou homeopatii jako prostředek k poznání a pochopení lidského tvora v celé jeho celistvosti.

Celou filozofii homeopatické léčby lze vyjádřit takto: Nemoc má duchovní příčinu spočívající v narušení duchovní „životní síly“, která za normálního stavu řídí chod organismu i psychiku každého člověka. Podání homeopatikum toto narušení „životní síly“ odstraní a umožní ji řídit tělesné, mentální i duchovní zdraví člověka, nastolí harmonii mezi člověkem, přírodou a kosmickými silami. Správně zvolené homeopatikum tak odstraní příčinu všech nemocí a utrpení člověka. Není se tedy co divit, že někteří homeopaté nazývají homeopatické uzdravení „spasením v malém“ a že Hahnemann homeopatii označil za „spásnou pravdu“.³⁷

Homeopatie nabízí i prosperitu, posílení sociálního postavení, lidé se prý po ní stávají sebevědomými a respektovanými osobnostmi. Oxfordský homeopat Cartwright nahlíží na homeopatii jako na obnovu léčení přírodními prostředky a v homeopatii vidí stejné principy, jako má šamanismus. Píše: „Jak homeopatie, tak praktiky šamanů léčí nemoc ducha.“³⁸ Jeden bombajský homeopat popisuje případ posedlé ženy, která byla díky homeopatii osvobozená od působení zlého ducha, podle něj „homeopatie skutečně dělá zázraky.“³⁹ Jako křesťané však víme, že osvobodit může jedině Ježíš, ať už přímo či prostřednictvím služebníků církve k tomu zvláštním způsobem povoláných. Bible říká: „*V nikom jiném není spásy; není pod nebem jiného jména, zjeveného lidem, jímž bychom mohli být spaseni*“ (Sk 4,12). Nemůžeme tedy homeopatii povýšit na místo, které patří výhradně Bohu, aniž bychom se prohřešili proti prvnímu přikázání. Posuďte sami, není homeopatie jen dalším ďábelským pokusem, jak oklamat lidi, aby se od Boha odvrátili a hledali svou spásu jinde?

Písmo praví: „*Kde je Duch Páně, tam je svoboda*“ (2Kor 3,17). Homeopatie vede lidi k závislosti jak na samotné terapii, tak i na homeopatovi. Předsedkyně homeopatické společnosti Dr. Krejčová píše: „Proměna myšlení je to hlavní, co si mohl začínající homeopat přinést z dalšího setkání. Dá se to přirovnat k zasvěcení, k přijímání do řádu. Nezáleží na tom, jak nazveme souznění s homeopatií, s lékem či pacientem...“⁴⁰ Podobně to vyjádřil Kent, který o homeopatii napsal: „Když k ní lékař nevzplane opravdovým citem, zůstane pro něj věcí pouhé paměti a povrchní vzdělanosti. Jak se jí učí milovat, homeopatie se stává jeho jedinou vášní, ...dokáže dojít až na nejvyšší stupeň“.⁴¹ Snad nejmarkantněji tuto až poněkud extrémní závislost vyjádřil dnes už zemřelý Doc. Mužík: „Všechny nás dohromady pojí pevné pouto vznešené homeopatie. Ta, která se stala doslova drogou pro každého, kdo se s ní alespoň trochu důvěrněji seznámil. Při hlubším pronikání do jejích tajů se nás přece stále více a více zmocňuje, až se na ní stáváme doslova závislími.“⁴² Zdá se, jako by zde byl člověk ovládán jakousi nehmotnou homeopatickou duchovní silou či duchem, který jej činí závislým. Zahraniční lektor homeopatických kurzů otevřeně říká: „Léčitel nikdy nepřichází sám. S vašimi dobrými úmysly a činy se zároveň projeví i další duchovní nebo jiné síly.“⁴³

Celé pozadí homeopatie vychází ze starých okultních praktik, které nemají s křesťanstvím nic společného. Nejnápadnější souvislost nacházíme v tzv. „homeopatické magii“, která bývá také nazývána imitativní či mimetická, protože je založena na principu podobnosti stejně jako homeopatie. „Magie

³⁴ HOMEOPATIA: in <http://www.skepdic.com>.

³⁵ HEŘT Jiří a kol.: opak. cit., s.

³⁶ COUSSET F.: Folia Homeopatica Bohemica, č.2, 1994, S. 44.

³⁷ HAHNEMANN S.: opak. cit., s. 9.

³⁸ CARTWRIGHT S.: O povaze homeopatie, in Homeopatie č. 11, 1996, s. 16-17.

³⁹ KAMAT G.: Posedlá žena vyléčena, in Homeopathic links, č.1, 1995.

⁴⁰ KREJČOVÁ G.: Letní škola klasické homeopatie, Medica revue č.2, 1994, s. 27.

⁴¹ KENT J. T.: opak. cit., s. 59.

⁴² MUŽÍK M.: Úvodní slovo, in: Folia Homeopathica Bohemica, č.1, 1996.

⁴³ CHAPPEL P.: Homeopatická samoléčba, Alternativa: Praha, 1995, s. 93.

zahrnuje praktiky, kterými člověk zamýšlí podrobit si skryté síly, aby mu sloužily, a tak dosáhnout nadpřirozené moci nad bližním.⁴⁴ Všechny formy magie a okultismu odsuzuje Starý zákon (Dt 18,10-14) i Nový zákon (Gal 5,19-21; Mt 10,37). Jednou z nejtýpčtějších forem je snaha o poškození či usmrcení protivníka prostřednictvím poškození či zničení jeho zpodobnění. Homeopatická magie má být využívána i k pozitivním účelům, usnadnění porodu, zajištění plodnosti a potravy nebo k léčení. Magický obřad tak napodobuje v malém na nějakém předmětu to, o co usiluje ve skutečnosti. Homeopaté k tomu využívají přístroje typu EAV či kapesního diáře PSION, které fungují buď na principu moderního kyvadla, kterého se homeopat dotazuje a ono mu odpovídá (EAV), či na principu čistě magického, kdy přístroj sám na dálku určí diagnózu pacienta a sám mu aplikuje homeopatikum přímo do těla (PSION).⁴⁵ Měli bychom se zamyslet, proč lidé zkoušejí tyto techniky, proč jim věří? Jeden proslulý mág ze Sicílie odpověděl na otázku, co vede lidi k tomu, že se na něj tak často obracejí se svými problémy, takto: „Dělám něco, co nedělají kněží. Naslouchám lidem, naslouchám jejich problémům, a to je vše.“

Tarcisio Mezzetti upozorňuje na omyly a podvody, jež se objevují v souvislosti s přírodním léčitelstvím: „Celá tato oblast v sobě skrývá dvojí nebezpečí. Na jednu stranu tyto praktiky budí zdání nezávadnosti či přímo užitečnosti. Na druhou stranu se právě kvůli tomuto zdání šíří magie mezi milióny lidí, kteří jsou v této oblasti vesměs neznalí a ani si neuvědomují, s čím vlastně přicházejí do kontaktu...“⁴⁶ Vidí nápadnou podobnost s myšlenkami hnutí „Nového věku“ (New Age). Jeho stoupenci zastávají esoterické a orientální nauky a věří v nastolení „Nového věku“ právě v tomto třetím tisíciletí, kdy se naše planeta dostala do souhvězdí Vodnáře, což je mimochodem i název nakladatelství homeopatického institutu Rhodos. Má dojít k neobyčejnému rozvoji alternativní medicíny a homeopatie se má stát metodou první volby v léčbě všech nemocí.⁴⁷ Vedoucí zahraničních lektorů, zapojený do současného homeopatického vzdělávání lékařů, homeopat Dr. Cousset vyzval české homeopaty: „Pokračujte ve své práci tvůrčí homeopatické magie.“⁴⁸

Samuel Hahnemann kladl velký důraz na dynamizaci homeopatik. Byl totiž přesvědčen, že v procesu protřepávání se chytá do homeopatického přípravku „kosmická energie“. Homeopaté tyto síly vesmírného řádu využívají, podobně jako čarodějnické hnutí „Wicca“ sympatizující s organizacemi, jejichž cílem je negace křesťanství a propagace satanismu. Zde můžeme vidět nápaditou spojitost se strategií hnutí New Age, která zdroj uzdravení vidí v napojení se právě na vesmírnou energii.

Někteří homeopaté spatřují souvislost mezi homeopatií a jungiánskou psychoanalýzou. Americký psychoanalytik a homeopat Wittmond nazval homeopatické konstituční léky archetypy a sám Jung považoval homeopatii za pokračování alchymistické praxe. Někteří homeopaté dnes používají psychoanalýzu k výkladu snů pacientů, což jim umožňuje přesnější volbu homeopatika i lepší pochopení jeho duchovního působení. Podle mnohých homeopatů mají sny pacientů, kteří jsou léčeni homeopatiky, výrazně mystickou a psychoanalytickou povahu.⁴⁹

Homeopaté využívají ve své diagnostické praxi také konkrétní astrologickou symboliku. Homeopatická typologie obsahuje dvanáct hlavních citlivých typů, které odpovídají dvanácti hlavním substancím podle dvanácti znamení zvěrokruhu. Každý homeopat, který předepisuje konstituční léčbu, tak aplikuje astrologii. I představitel české lékařské homeopatie, která se snaží tvářit vědecky, přiznal: „Hahnemannova metoda v mnohém připomíná astrologii (věštění)... Obě vědy mají ve své nedegradované a nezejednodušené podobě fantastické kouzlo mnohotvárnosti a individuality.“⁵⁰

Homeopatie je považována za pokračování alchymistické praxe, jejíž cílem byla léčba matérie, tzn. její povýšení ze stavu znehodnocení, znečištění do stavu vyššího, čistšího, snaha o odhmotnění éterické esence z hmoty. Tato substance se zušlechťovala a procházela několika stupni, než dospěla k „dokonalosti“.⁵¹ Hahnemann se touto esencí snažil léčit nemoci.

⁴⁴ Magie: in: Katechismus katolické církve, Zvon: Praha, 1995, čl. 2114, 2117.

⁴⁵ Svědectví MuDr. Emílie Vlčkové, která tyto přístroje používala k léčbě svých pacientů.

⁴⁶ MEZZETTI TARCISIO: L'Omeopatia: vera medicina o innucuo placebo?, in <http://christusveritas.altervista.org>.

⁴⁷ Srov. HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 28, 228, 235, 246-247.

⁴⁸ COUSSET F.: Projev na slavnostním předávání Mezinárodních diplomů homeopatické terapie, hotel Atrium, Praha, 23. října 1993.

⁴⁹ ČEHOVSKÝ JIŘÍ: opak. cit., s. 128-129.

⁵⁰ JOUANNY J.: Materia Medica Homeopathica, Základní poznámky, I. díl, Vodnář Praha, 1993, s. 94.

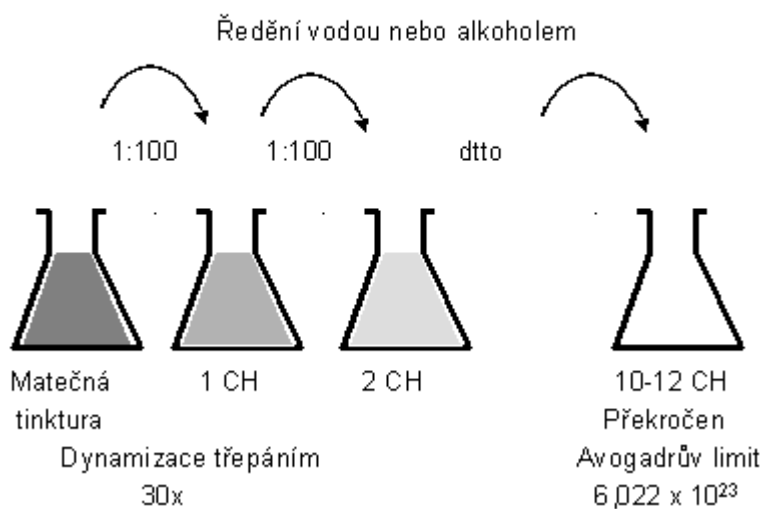
⁵¹ Srov. ČEHOVSKÝ JIŘÍ: opak. cit., s. 178.

Cílem buddhismu je překonání utrpení osvícením skrze meditaci. Kanadský homeopat Guenther uvedl, že „buddhistická meditace je v zásadě homeopatickým poznáváním skutečnosti“.⁵² Homeopaté spekulují i o použití homeopatik u nemocí s karmickou ochranou⁵³, spekulují o vztahu karmy a homeopatie, čímž implicitně zastávají víru v reinkarnaci.⁵⁴ Homeopatie se stává životní cestou, cestou zmenšujícího se a mizejícího utrpení. Naproti tomu Kristus dobrovolně přijímá utrpení pro naši spásu.

Hahnemann byl silně ovlivněn gnostickou tradicí, proto i homeopatie má gnostické prvky: duchovní příčina nemoci, dobývání duchovní esence z hmoty a její zušlechťování dynamizací a potenciací, únik z hmotného světa do duchovního působení (infinitesimální dávky) apod. Gnostický pohled na homeopatii vyjádřil známý homeopat Dethlefsen: „Vyhnání z ráje anebo z vědomí jednoty je pádem do hmoty, materiální svět je hříšný. Tak byla míněna poznámka o jedovatosti celé přírody, když jsme hovořili o přípravě homeopatických prostředků... Na hmotě lpěl odjakživa přídomek něčeho zlého, temného, satanského“.⁵⁵ Homeopatie má blízko také k tzv. „Křesťanským vědám“ a to pro svoji historickou souvislost, svůj pohled na hmotu, nemoc a léčbu. Tělo je popíráno, léčba spočívá v uzdravení mysli. Homeopatie zduchovňuje drogu opakovaným ředěním, takže se aktivní látka stává podobnější lidské mysli a účinnost účinné látky se úměrně zvyšuje.⁵⁶

V homeopatii se setkáváme s řadou logických rozporů. Ukázalo se, že všechny základní principy, na kterých stojí, jsou chybné. Dobře to lze demonstrovat analýzou principu minimálních dávek. Homeopatické preparáty se připravují postupným ředěním účinné mateřské substance etanolem nebo vodou za stálého pravidelného třepání v poměru 1:10 nebo 1:100. Ze vzniklé směsi se opět odebere jeden díl a ten se zředí znovu stejným způsobem. Tento postup se mnohonásobně opakuje a počet molekul původní substance se postupně zmenšuje. Avogadrova konstanta nám říká, že v jednom molu látky je $6,023 \times 10^{23}$ částic, což v případě ředění C10 přesáhne hranici Avogadrova čísla. Přesný výpočet by musel vycházet z chemického složení účinné látky a velikosti její molekuly i z koncentrace látky v mateřské tinktuře, ale obecně platí, že při ředění kolem C10 - C12, resp. D20 - D24 nenajdeme v balení homeopatika s největší pravděpodobností už ani jedinou molekulu výchozí látky.

Princip potencie (princip minimálních dávek)

A protože víme, že všechny chemické, tedy i biochemické reakce v lidském těle jsou reakcemi mezi molekulami, nemůže být homeopatikum účinné. Při běžném homeopatickém ředění C30 bychom jedinou molekulu původní látky museli hledat v 1058 molekulách vody, což odpovídá velikosti nádrže více než 30 miliardkrát větší než je velikost Země. Při tom se u nás prodává preparát na chřipku

⁵² ČEHOVSKÝ JIŘÍ: opak. cit., s. 122.

⁵³ ENGBRETSSEN R.: Od zvířete k lidské bytosti, Homeopathic links, č.2, 1995.

⁵⁴ ŠKODOVÁ Z.: Homeopatie na Internetu, Homeopatie č. 9, 1996.

⁵⁵ DETHLEFSEN T.: Osud jako šance, Svoboda, Brno, 1992, s. 138.

⁵⁶ BAKER-EDDY M.: Science and Health with Key to the Scriptures, The First Church of Christ, Scientist, Boston, Massachusetts USA, 1934, s. 157.

Oscillococcinum s potencí K200. Jeho „aktivní ingredience“ je připravována 40 denní inkubací malého množství jater a srdcí čerstvě zabitých kachen - *Anas Barbariae*. Výsledný roztok je filtrován, nízkoteplotně dehydratován, poté znovu hydratován a několikanásobně ředěn, a na závěr jsou jím napouštěny cukrové granule. Pokud by jen jedna jediná molekula kachního srdce či játra přežila toto ředění, její koncentrace by byla 1:10⁴⁰⁰. Toto číslo se 400 nulami je mnohonásobně větší než předpokládané množství všech molekul ve vesmíru, které je rovno přibližně jednomu googolu, tedy číslu sestávajícímu z jedničky následované 100 nulami. Vydání časopisu U.S. News & World Report z 17. února 1997 si všímá toho, že pro celoroční produkci tohoto přípravku je potřeba jedna jediná kachna a přitom výnos z jeho celoročního prodeje v roce 1996 činil 20 miliónů dolarů. Časopis nazval tuto kachnu „dvacetimiliónovou kachnou“.⁵⁷

Homeopaté se pokusili obejít překážku, kterou představuje Avogadrova hranice nápadem, že se molekuly mohou v roztoku otisknout a že účinná duchovní esence se předává a potencuje dále až do nekonečna i za nepřítomnosti původní molekuly. Otisk si představují tak, že molekuly roztoku jsou uspořádány podle vzoru účinné substance specifickým způsobem. Pravda sice je, že molekuly vody vytvářejí shluky, tzv. klastry, které jsou přítomností jiných molekul ovlivňovány, ale po odstranění těchto molekul jakýkoli otisk okamžitě mizí v neuvěřitelně krátké době. Molekuly vody jsou v neustálém pohybu a její klastry se rozpadají během pikosekund a znovu vytvářejí jiné. Možnost trvalého uchování jakékoli informace ve vodě je tedy vyloučena, nehledě na to, že se homeopatika většinou podávají ve formě bezvodých granul nebo tablet.⁵⁸

Princip léčit podobné podobným neodpovídá poznatkům moderní vědy, naopak příznaky se mohou při aplikaci podobného faktoru vždy jen sčítat (např. otravu rtuť nelze léčit podáním rtuti). Cílem léčby musí být naopak potlačení, odstranění příčiny nemoci nebo alespoň jejích příznaků. Navíc princip „přemáhání zlého zlým“ je v přímém rozporu s listem Římanům, kde apoštol Pavel křesťany napomíná, aby „*přemáhali zlo dobrem*“ (Řím 12,21). Z křesťanské morálky víme, že nemůžeme dosáhnout dobra, používáme-li k tomu zlé prostředky.

Rovněž další homeopatické principy jsou mylné. Při dynamizaci (protřepávání) se nemůže změnit účinnost chemické substance. Vzájemný pohyb molekul jen mírně zvyšuje teplotu roztoku a může změnit třeba jeho viskozitu, ale po vychladnutí se roztok vrací k původním vlastnostem. Neexistuje žádná „třepací fyzika“, při které by v roztoku docházelo k přeměně hmoty v energii. Podle fyzikálních zákonů se hmota opravdu může přeměnit v energii, ovšem při této změně dochází k přiměřenému úbytku hmoty, což ovšem v příp. homeopatik neplatí.

Obraz léku (soubor jeho účinků) zjišťují homeopaté na základě subjektivních, nepřesných údajů zdravých dobrovolníků po podávání léku. Proto se v homeopatickém lékopise dočteme, že podání i léků zcela nerozpustných, jako je Si₂O₃ nebo živočišné uhlí, vyvolá stovky nejružnějších příznaků. Exaktní farmakologický průzkum ukazuje, že tyto látky s tělesnými tekutinami vůbec neinteragují.⁵⁹

Léčebný efekt homeopatické léčby lze vysvětlit buď racionálně placebovým efektem a uplatněním přirozených obranných sil nebo nadpřirozeným působením démonických sil. Uvědomme si, že tyto preparáty podáváme už kojencům a otevíráme je tak působení démonických sil, opravdu tohle chceme? Pán nám říká: „*Nechci, abyste vešli do společenství s démony*“ (1Kor 10,20). Kdo je tedy zdrojem tohoto falešného uzdravování? Je to duch, „*který na sebe bere podobu anděla světla*“ (2Kor 11,14n). Za toto zdánlivé uzdravení těla platíme tím, že nás zlý duch postupně duchovně zaslepuje, zotročuje a spoutává naši duši a vede ji do věčné záhuby. Pro každého takto oklamaného křesťana, který však nadále přijímá tělo a krev Páně, platí: „*Nemůžete mít účast na stolu Páně a stolu démonů*“ (1Kor 10,21).

Co říci závěrem? Zkušeností mnoha světových exorcistů mluví jasně o negativním účinku homeopatie na duši člověka. A lidé, kteří mají osobní zkušenost s užíváním homeopatie, mohou potvrdit, jak je homeopatie postupně ovládala a svazovala natolik, že celou svou důvěru vložili do ní, místo aby důvěřovali Bohu. Někteří museli být z této závislosti rozvázáni, aby znovu mohli objevit Boží život v nich samotných, od kterého je duch homeopatie touží odtrhnout.

⁵⁷ BARRETT STEPHEN: Homeopatie: Dokonalý podvod, in: www.1023.cz.

⁵⁸ HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 26.

⁵⁹ Srov. HEŘT JIŘÍ a kol.: opak. cit., s. 303-305.